

ENTREVISTA a FERNANDO FANTOVA

Jesús Pérez Pérez e Víctor González Meizoso

- **Cres que o emprendemento social pode axudar a mellorar o sistema de benestar?**

O incremento da complexidade social demanda unha maior sofisticación do sistema de benestar que, sen dúbida para min, debe potenciar o (e dar cabida ao) emprendemento social, entendido como manifestación da creatividade, enraizamento e compromiso de moitas persoas coas súas comunidades, territorios, economías e poderes públicos.

- **Actualmente estamos a utilizar metodoloxías de análises que xa se usaban desde os inicios da profesión, deberíamos de actualizar esas metodoloxías para ser máis áxiles e lograr chegar antes e mellor?**

A chamada sociedade do coñecemento caracterízase pola innovación tecnolóxica sectorial e intersectorial (e disciplinar e interdisciplinar) e sería moi estraño, en calquera sector, que non houbera unha actualización e mellora permanente das metodoloxías de análises e doutras, para un aumento da eficiencia e para outros fins.

- **A innovación social que supón para ti?**

Fundamentalmente enténdoa como a aplicación do mellor e máis diverso coñecemento coproducido por unha ampla rede de axentes (incluída, especialmente, a cidadanía) para a creación de novas formas, formatos ou fórmulas de articulación e sinerxías entre diversos tipos de axentes (incluída, especialmente, a comunidade) na consecución de resultados valiosos en termos de benestar, desenvolvemento, inclusión e sustentabilidade social.

- **Como poderíamos afrontar desde a nosa profesión un cambio global nos servizos sociais: mellor atención máis rápida e máis efectiva.**

A clave principal, ao meu entender, é participar máis activa, rigorosa e estratexicamente na construción e dinamización dun ecosistema avanzado de coñecemento, tecnoloxía e innovación desde, en e para os servizos sociais, entendendo que aumentar moito e rápido o valor dos coidados e apoios que ofrecemos nos procesos operativos de intervención social é imprescindible para o cambio global que os servizos sociais necesitan.

- **Cada vez vemos máis casos abocados á cronicidade dentro do sistema de servizos sociais, e mesmo situacións de transferencia xeracional de problemáticas..., é posible cambiar esta realidade coas ferramentas actuais?**

En moitos casos, a cronificación dunha situación é un gran logro, cando é a única ou a mellor alternativa dispoñible ao seu agravamento ou agudización. O avance do coñecemento permitiranos saber cando debemos ter como obxectivo a cronificación dunha situación ou o enlenteceamento da súa deterioración e cando o obxectivo pode ser a mellora ou superación da situación. Desde o punto de vista dos servizos sociais, a existencia de lazos e relacións primarias interxeracionais é (ou debese ser) un grande activo, apoio e oportunidade para a consecución de obxectivos de mellora das situacións das persoas, e é necesaria en ocasións unha maior integración intersectorial con outros ámbitos como garantía de ingresos, educación ou vivenda.

- **Cres que unha lei xeral de servizos sociais ao nivel da de educación ou sanidade, axudarían a mellorar a eficiencia do “sistema”?**

Entendo que o dereito subxectivo, perfecto, esixible e xusticiable aos servizos sociais é un dos grandes dereitos sociais (como o son o dereito a uns ingresos mínimos para a subsistencia, ao aloxamento, á atención sanitaria ou outros) e que o obxectivo estratéxico é o da igualdade e portabilidade de dereitos no marco da Unión Europea, sendo un paso intermedio a incorporación do dereito aos servizos sociais á Constitución española e unha Lei española de servizos sociais.

- **Os servizos sociais para ti, son un investimento ou un gasto?**

O funcionamento dos servizos sociais, como todas as actividades, necesita e representa gasto corrente e investimentos. Á súa vez, entendo que, neste momento, unha aposta política e cidadá por uns servizos sociais preventivos, personalizados, comunitarios e integrados pode ser un excelente investimento social de futuro con importantes retornos relacionais, económicos e políticos.

- **Cal cres que é o reto fundamental dos servizos sociais tras as crises social e económica dos últimos anos e coa aparición de novos colectivos empobrecidos e de novas problemáticas sociais?**

Desde o meu punto de vista, o reto fundamental dos servizos sociais é o da construción duns procesos de intervención social máis baseados no coñecemento científico e a tecnoloxía dixital, de modo que o persoal profesional dos servizos sociais estea en condicións de lle

ofrecer a toda a cidadanía coidados e apoios de máis valor engadido e de contribuír de forma máis significativa á integración intersectorial dos servizos sociais con outras políticas públicas no territorio e a comunidade.

- **Nos últimos anos, o Colexio de Traballo Social tivo oportunidade de traballar como colaborador no proxecto SYMBIOS (Buscando medidas para evitar o despoboamento do rural) coa Xunta de Galicia e outros socios europeos. No marco de proxecto realizouse un traballo para reflexionar sobre as ferramentas tecnolóxicas para a atención social, especialmente aplicado ás problemáticas do rural. Que papel crees que xoga a tecnoloxía no futuro do traballo social e da atención á cidadanía?**

Hoxe en día parece difícil imaxinar que poida ter futuro calquera sector de actividade económica, política pública, disciplina ou profesión que deixe pasar os “trens” das diversas tendencias ou ondas de innovación tecnolóxica que se van sucedendo e mesturando con crecente rapidez.

- **Pensando en todos os actores do sistema (Administración, terceiro sector, comunidade, sector privado), que participan na prestación ou mantemento do sistema de servizos sociais... cal cres que debería ser o papel de cada un?**

Para min a comunidade é a gran protagonista do momento, co reto de reinventarse e reconstituírse desde as novas diversidades e complexidades. O terceiro sector debe, por iso, mirar menos ao Estado e ao mercado e mirar máis á comunidade e ao territorio, ampliando a súa base social e impacto relacional. Ao sector privado pedímoslle que dinamice determinados procesos produtivos nas fases en que estes ofrecen rendibilidade económica e que incrementen notablemente a súa capacidade de ofrecer empregos de calidade e impostos e cotizacións. O Estado debe revertir a súa tendencia á burocratización e previr máis eficazmente a súa corrupción, converténdose nun moito máis eficiente garante de dereitos da cidadanía e regulador do terreo de xogo no que operan os axentes.

- **Caiamos na realidade, como provocamos un cambio nas actuais políticas para revertir a destrución de postos de traballo e de prestacións? Que podemos esta facendo mal a nivel profesional? Como poderíamos influír a nivel profesional nunha mellora?**

Desde o meu punto de vista, sen desmerecer outras estratexias ou liñas de actuación, é urxente que a comunidade ou comunidades profesionais de práctica e coñecemento da intervención social se faga máis consciente de que o estado dos seus coñecementos (especialmente os científicos e tecnolóxicos) distan de estar á altura que require a combinación do cambio social que vivimos e o proxecto de universalización no que nos atopamos, razón pola cal a

prioridade ha de ser, ao meu entender, a construción de coñecemento innovador e habilitante.

- Nunha entrevista recente do COTSG, faciamos referencia ao “curtopracismo: pan para hoxe e fame para mañá” da planificación das políticas sociais. En educación, por exemplo, os plans educativos varían con cada cambio de goberno, e non sempre para mellor. Que podemos facer para conseguir unha planificación a longo prazo? Como acordar e conciliar as iniciativas para eliminar ese “curtopracismo”?

Diría que necesitamos tecer máis redes (máis tupidas, fortes e dinámicas) que vaian desde as comunidades de práctica e coñecemento operantes nos servizos sociais e as persoas que toman decisións nas forzas e institucións políticas. Para iso é moi relevante o papel dos colexios profesionais e as universidades, entre outros axentes, pois gozan de máis voz e visibilidade ante a esfera política que as organizacións e profesionais dedicadas principal ou totalmente á prestación de servizos.